

and tactics of the reformation approval of Ukraine as a democratic, social, legal state is emphasized.

Key words: *political system, political reform, legal reform, constitutional process, legal doctrine.*

DOI: 10.33663/0869-2491-2019-30-112-119

УДК 34(09)"1919-1921"(477)

О. В. ЗАЙЧУК,
Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор

ПРОБЛЕМА НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА ЗУНР

Розглядаються проблеми набуття, втрати, позбавлення громадянства в Українській Народній Республіці (УНР) на всіх етапах її існування. Аналізуються основні нормативно-правові акти УНР. А саме: «Статут про Державний устрій, права і вольності УНР» (Конституція УНР) від 29 квітня 1918 р., «Закон про громадянство Української Народної Республіки» від 2 березня 1918 р., «Закон про реєстрацію громадянства Української Народної Республіки» від 4 березня 1918 р. Також аналізуються особливості набуття, втрати, позбавлення громадянства на території Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) після Акта Злуки від 22 січня 1919 р.

Ключові слова: Українська Народна Республіка (УНР), Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР), право на громадянство (набуття, втрата, позбавлення), особливості на території ЗУНР.

Зайчук О. В. Проблема приобретения гражданства согласно законодательству Украинской Народной Республики и ЗУНР

Рассматриваются проблемы получения, утраты, лишения гражданства в Украинской Народной Республике (УНР) на всех этапах ее развития. Анализируются основные нормативно-правовые акты УНР. А именно: «Устав о Государственном строе, правах и вольностях УНР» (Конституция УНР) от 29 апреля 1918 г., «Закон о гражданстве Украинской Республики» от 2 апреля 1918 г., «Закон о регистрации гражданства Украинской Народной Республики» от 4 марта 1918 г. Также анализируются особенности получения, утраты, лишения гражданства на территории Западно-украинской Народной Республики (ЗУНР) после акта воссоединения от 22 января 1919 г.

Ключевые слова. Украинская Народная Республика (УНР), Западно-Украинская Народная Республика (ЗУНР), право на гражданство (получение, утрата, лишение), особенности на территории ЗУНР.

Zaichuk O. The problems of obtaining, loss, deprivation of citizenship in the Ukrainian People's Republic (UNR) and Western Ukrainian People's Republic (ZUNR)

The problems of obtaining, loss, deprivation of citizenship in the Ukrainian People's Republic (UNR) at all stages of its development are considered. The main normative legal acts

of the UPR are analyzed. Namely: "The Charter of the State system, the rights and liberties of the UPR" (Constitution of the UPR) of April 29, 1918; "The Law on the Citizenship of the Ukrainian Republic" of April 2, 1918; "The Law on the Registration of Citizenship of the Ukrainian People's Republic" of March 4, 1918. The features of obtaining, losing, depriving citizenship of the territory of the Western Ukrainian People's Republic (ZUNR) after the act of reunification of January 22, 1919 are also analyzed.

Key words: *Ukrainian People's Republic (UNR), West-Ukrainian People's Republic (ZUNR), the right to citizenship (obtaining, loss, deprivation), especially on the territory of ZUNR.*

Політико-правові реалії сучасної України ще раз нагадують про те, що набуття громадянства (втрата, позбавлення тощо) були актуальними на всіх етапах розвитку нашої країни. У цьому контексті досвід УНР у питаннях набуття, позбавлення громадянства є вельми важливим. Аналіз нормативного матеріалу свідчить про те, що ці питання були врегульовані «Статутом про Державний устрій, права і вольності УНР» (надалі Конституцією УНР) від 29 квітня 1918 р., «Законом про громадянство Української Народної Республіки», який був ухвалений Центральною Радою 2 березня 1918 р., та «Законом про реєстрацію громадянства Української Народної Республіки» від 4 березня 1918 р.¹

Відповідно до Конституції УНР (ст. 7–10) громадянином УНР вважалася кожна особа, яка це право набула порядком, приписаним законами Української Народної Республіки (ст. 7). Громадянин Української Народної Республіки не міг бути водночас громадянином іншої держави (ст. 8). Громадянин Української Народної Республіки міг скласти з себе громадянські права заявою до Уряду Української Народної Республіки з «захованням приписаного законом порядку» (ст. 9). Позбавити громадянських прав Української Народної Республіки «може тільки постановою суду Республіки» (ст. 10). Актова, громадянська і політична правомочність громадянина Української Народної Республіки починається з 20 років. Ніяких відмінностей у правах і обов'язках між чоловіком і жінкою право Української Народної Республіки не знало (ст. 11).

Виходячи із положень ст. 7 Конституції УНР, порядок набуття громадянства визначався законами УНР. Так, згідно із «Законом про громадянство Української Народної Республіки» від 2 березня 1918 р. «громадянином Української Народної Республіки вважати кожного, хто родився на території України і зв'язаний з нею постійним перебуттям та на сій підставі відбере собі свідоцтво приналежності своєї до громадян Української Народної Республіки» (§ 1). І далі: «Для відібрання свідоцтва про приналежність до громадян Української Народної Республіки мешканці Української Народної Республіки, які відповідають умовам параграфу 1, мають на протязі 3 (трьох) місяців від дня опублікування цього закону зложити урочисте приречення (торжественне обіщання) на вірність Українській Народній Республіці в порядку, указаним особіним законом» (§ 4). «Хто з позначених в # 1 цього закону осіб не схоче бути громадянином Української Народної Республіки, повинен на протязі 3 (трьох) місяців від дня опублікування цього закону подати заяву по місцю пробуття місцевому комісарові з означенням, до громадян якої держави він належатиме, і комісар видає тимчасове посвідчення на перебуття на території Республіки, коли б признав це можливим, на термін не звище 3 (трьох) місяців» (§5). «Просьби про прийняття в громадянство Республіки осіб, які не відповідають умовам #1, подаються по

місцю пробуття просителя місцевій власті, а за кордоном Української Народної Республіки її представникові, а ті із своїм заключенням передають просьбу народному міністрові внутрішніх справ, який остаточно вирішує справу про прийняття просителя в громадянство Республіки» (#6). І далі у параграфах 7–12 говориться про те, що подавати «просьби про прийняття в громадянство Республіки згідно з #6 можуть особи, які постійно прожили 3 (три) роки на території Республіки, не помічені були ніколи в діяльності, зверненій проти Української Держави і до того тісно зв'язані з її територією своїм промислом чи заняттям; особи, які не прожили останніх 3 (трьох) літ на території України, але можуть документально довести тісну связь з Україною, також мають право подавати просьбу про прийняття в громадянство Української Народної Республіки на протязі 6 (шести) місяців від дня опублікування цього закону для країв європейських і 12 (дванадцяти) місяців для країв поза Європою, а після цього вони підпадають вимогам #7; жінки слідують громадянству чоловіків... діти до повноліття слідує громадянству батька, але від 14 (чотирнадцяти) літ можуть заявити про своє громадянство самостійно; громадянин УНР не може бути громадянином іншої держави; громадяни інших держав для тимчасового перебування на території Республіки повинні одержати від місцевої влади посвідчення, але на термін не більше 6 (шести) місяців; громадянин Української Народної Республіки має право зріктися громадянства Української Народної Республіки і через рік після того, як подасть про це заяву місцевій власті по приналежності, вказавши при тім, в громадянство якої держави він переходить, він позбавляється прав і увільняється від обов'язків українського громадянства».

У «Законі про реєстрацію громадянства Української Народної Республіки» від 4 березня 1918 р. був виписаний механізм реєстрації громадянства УНР. А саме: належність до громадянства повинна реєструватися в книгах громадянства Української Народної Республіки при волосних та міських управах упродовж 1 (одного) місяця з дня повідомлення про це комісаром волосної та міської управи; «громадянин повинен скласти урочисте приречення власноручним підписом, а в разі неписьменності за підписами двох свідків, причому підписує і реєструючий; реєстрація відбувається на місці постійного перебування громадянина; кожен сам повинен заявитися до реєстрації і підписує акт або за нього підписує 2 свідків; реєструється громадянство занесенням: 1) або по книгах громадянства, де про кожного громадянина повинно записати на окремому аркуші, нумерованому і зазначеному порядковим числом; або на окремих аркушах. В обох випадках мають складатися також і короткі алфавітні покажчики громадян з означенням, на якій сторінці, аркуші і за яким номером зареєстровано громадянина; заявляти про реєстрацію можна і на письмі, і на словах; як письменна, так і словесна заява оплачуються гербовим побором на 2 гривні або 1 карбованець; зареєстрованому видається свідоцтво приналежності до громадянства Української Народної Республіки...; про позбавлення громадянства чи про вихід з громадянства ...має бути зроблена в актах відмітка про повідомленні чи судових властей, чи тих, хто дозволив вихід з громадянства; за неправдиві заяви про громадянство, за подання неправдивих відомостей, за неправдиві посвідчення, як і за неправильну реєстрацію, винуваті караються 6 місяцями тюрми».

Окрім того, потрібно зазначити ще один важливий аспект проблеми громадянства в УНР. У Законі «Про виключне право Центральної Ради видавати законодавчі акти УНР» від 25 листопада 1917 р. є такі важливі положення: «Всі закони і постанови, які мали силу на території Української Народної Республіки до 27 жовтня 1917 р., оскільки вони не змінені і не скасовані Універсалами, законами чи постановами Української Центральної Ради, мають силу надалі як закони і постанови Української Народної Республіки. Право видавати розпорядження в обсягу урядування на основі законів належить генеральним секретарям Української Народної Республіки. Для видання таких розпоряджень зостаються в силі розпорядження російського правительства, які були видані до 27 жовтня 1917 р., оскільки вони: не змінені або не скасовані Українською Центральною Радою та Генеральним секретарством»².

А оскільки правовий статус абсолютної більшості населення УНР на 27 жовтня 1917 р. визначався ще старим законодавством Російської імперії, то склалася така ситуація, коли на території УНР фактично були чинними одночасно як старі норми права, так і нове законодавство УНР.

Якщо проаналізувати законодавство Російської імперії того періоду, то бачимо, що, незважаючи на супротив, там все ж таки з другої половини XIX ст. і до 1917 р. відбувався процес тяжкого переходу від абсолютної монархії до конституційної. Але, безумовно, з абсолютизмом у Росії було покінчено лише Лютневою революцією 1917 р.

Саме законодавство Російської імперії з цих питань було дуже складним, суперечливим, заплутаним, з великою кількістю обмежень, і мало на собі відбиток багатовікової феодальної історії і традиційного відставання від європейських країн. А оскільки ці всі закони спеціально не були скасовані УНР, формально вони залишалися чинними. І, безумовно, в разі подальшого існування УНР, їх доля була б вирішена відповідно до нового більш прогресивного законодавства УНР. Але історія пішла іншим шляхом.

Аналіз права на громадянство УНР буде неповним без висвітлення права на громадянство в Західноукраїнській Народній Республіці, яка стала частиною УНР.

Початок новітнього часу європейської історії характерний дезінтеграцією правових систем Російської й Австро-Угорської імперій та утворенням на їх теренах у Центральній та Східній Європі нових держав здебільшого з республіканською формою правління, у конституційному праві яких запроваджується інститут громадянства, що визначав особливу політичну та правову належність фізичної особи до конкретної держави. У кожній з новоутворених держав, у тому числі в Західноукраїнській Народній Республіці (ЗУНР), законодавче закріплення громадянства мало свої особливості, дослідження яких становить неабиякий історико-правовий інтерес для сучасної вітчизняної юриспруденції. Західноукраїнська Народна Республіка (самоназва за тодішнім правописом – Західно-українська Народна Республіка) була проголошена Українською Національною Радою (УНРада) у листопаді 1918 р. на просторі колишньої Австро-Угорської імперії, заселеної переважно українцями, яка територіально складалася із українських частин коронних країв Галичини з Володимирією і Буковини та з українських частин колишніх угорських комітатів: Шариш, Земплин, Уг, Берег, Уточа і Мармориш – як вона означена на етнографічній

карті австрійської монархії Карла барона Черніга, «Etnographische Karte der österreichischen Monarchie, entworfen von Karl Freiherrn Czernig, herausgegeben von der K.K. Direktion der administrativen Statistik. Wien, 1855»³. У результаті об'єднання 22 січня 1919 року з Українською Народною Республікою ЗУНР отримала нову назву – «Західна Область Української Народної Республіки» (ЗО УНР), що управлялася українською владою до 17 липня 1919 р., тобто до захоплення її території польськими військами.

Після об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Українською Народною Республікою в січні 1919 р. на території Західної області УНР фактично діяли ті нормативно-правові акти, які до 22 січня 1919 р. були чинними на території ЗУНР. Тобто УНР після об'єднання з ЗУНР фактично мала всі ознаки конфедерації.

Правовий статус населення ЗУНР з попереднього підданства, як це було встановлено за австро-угорської монархії, змінюється на республіканське громадянство. Спочатку в перших нормативно-правових актах мешканці новоутвореної республіки визначалися термінами «українське населення», «український народ», «українська народність» та ін. У сучасному розумінні поняття «громадяни» вперше було зафіксовано під терміном «горожани» у Відозві Української Національної Ради від 1 листопада 1918 р., де було зазначено: «Всім горожанам української держави без різниці народності і віросповідання заporу́чається горожанську, національну і віроісповідну рівноправність»⁴. Формування правового інституту громадянства в ЗУНР проходило в складних політичних умовах, коли одночасно потрібно було на практиці проводити нагальні соціально-економічні реформи та формально ухвалювати нові конституційні та звичайні закони, які б ці перетворення легалізували. Так, у листопаді – грудні 1918 р. згідно з законом УНРади «Про тимчасову адміністрацію» від 16 листопада 1918 р. відбулися вибори державних повітових комісарів, які повинні були стати початковими повітовими органами політичної адміністрації, але ні законодавчих положень про те, як проводити вибори та хто з українського населення (громадян) має право брати участь у цих виборах ще не було офіційно ухвалено, що давало можливість займати керівні посади в такий важкий воєнний час випадковим, вороже налаштованим до нової влади особам. На правовому рівні керівництво ЗУНР та інших держав, що утворилися після розпаду Австро-Угорщини, при впровадженні громадянства використало принцип натуралізації, за яким особа, котра проживає на території, що переходить до новоутвореної держави, має право вибрати або залишитися на цій території і набути нове громадянство чи переїхати на іншу територію, вибравши громадянство іншої держави.

Правовою основою інституту громадянства став насамперед закон УНРади «Про право горожанства» від 8 квітня 1919 р. і розпорядок Державного секретаріату внутрішніх справ «Про право горожанства» від 10 квітня 1919 р., званням яких передусім було закріплення юридичного зв'язку між українським народом та державною владою на той час уже Західної області Української Народної Республіки. Безумовно, при підготовці даних правових актів укладачі були ознайомлені як із законом Центральної Ради УНР «Про громадянство Української Народної Республіки» від 3 березня 1918 р., так і з законом гетьмана П. Скоропадського «Про громадянство Української держави» від 3

липня 1918 р. та іншими аналогічними законодавчими актами нових сусідніх держав (Польщі, Чехословаччини тощо).

Закон «Про право горожанства» складався з дев'яти параграфів, вступив у дію з дня його оповіщення та поширювався на територію Західної області УНР. Згідно з даним законом на відміну від «нульового» варіанта надання громадянства, як це було в УНР та Українській державі, в ЗО УНР основою набуття громадянства стало «право своїни», тобто належність осіб до однієї з територіальних громад (сільської, містечкової, міської), членами яких вони були ще за австро-угорським законодавством. При цьому факт набуття громадянства не був безальтернативним, а передбачалася відмова осіб стати громадянами ЗО УНР, якщо до 20 травня 1919 р. вони «зложать заяву, що почуваяться до горожанства іншої держави»⁵. Але такі заяви до повітового комісаріату як місцевому органу державної виконавчої влади про відмову від громадянства не приймалися, коли заявляюча сторона умисно хотіла ухилитися від громадянських обов'язків, а у військовий час це було неприпустимо. Службовці в обов'язковому порядку мали скласти заяву вірності УНР. У разі відмови від такої заяви такі службовці втрачали право на громадянство. Особи, які мали право на громадянство на Придніпрянській Україні, також отримали право на громадянство на території Західної області УНР. Іноземці та особи, які не були членами громад Західної області УНР, але які проживали там на постійній основі не менш як 5 років, могли отримати право на громадянство. Всі інші особи могли звертатися з проханням щодо права на громадянство лише після того, як були прийняті в одну з громад на території Західної області УНР. Громадяни інших держав, які не були громадянами УНР, але які на постійній основі проживали на території однієї з громад Західної області УНР, не могли ухилитися від громадянських обов'язків Західної області УНР. Усі заяви щодо громадянства складалися у письмовій або усній формі (особисто або через представників) і засвідчувалися представником місцевої влади. Заяви щодо визнання права громадянства потребували сплати мита, а щодо вірності державі не потребували митних платежів⁶. Виділ УНРади, ухвалюючи закон «Про право горожанства», залишав у силі дію всіх попередніх постанов про набуття права представництва (своїни) та громадянства, які даним законом не були змінені. На нашу думку, мається на увазі попереднє австро-угорське законодавство.

Порядок подачі заяви про вибір громадянства до повітового секретаріату роз'яснював розпорядок Державного Секретаріату внутрішніх справ від 10.VI.1919 р.,⁷ в якому вказувалося: а) заяву про вибір громадянства іншої держави мали право подавати всі особи, не зважаючи на стать, родинний стан, за винятком осіб з обмеженою, неповною дієздатністю; б) заява про відмову від громадянства повинна складатися кожною особою конкретно; в) згідно з попереднім австрійським законодавством заява про відмову від громадянства, в окремих випадках, могла подаватися особисто чоловіком або батьком від імені дружини і дітей, інтереси яких вони представляли, та так само від невінчаної матері за своїх дітей; г) у тексті заяви мало бути зазначено: час і місце народження особи; місце її належності до громади; стан; заняття і постійне місце проживання⁸. Взагалі статус громадянина ЗО УНР надавав особам можливість володіти повним обсягом особистих, політичних, економічних та культурних прав і свобод, а головне належним чином виконувати свої обов'язки, закріплені

у належних законодавчих актах держави. На той час найважливішим обов'язком громадян в умовах військового стану був захист Батьківщини, незалежності та територіальної цілісності УНР.

З часу зайняття збройними силами Польщі всієї території ЗУНР (ЗО УНР) у липні 1919 р. польська влада почала поширювати на західноукраїнських землях Галичини інститути свого державного законодавства. Так, згідно з законом «Про громадянство Польщі» від 20 січня 1920 р. визнавалося польське громадянство за усіма особами, які не були громадянами інших держав і проживали на території Польщі. Це та інші нормативні положення викликали багато критики не тільки серед національних меншин, а й на міжнародному рівні. Проте питання громадянства для населення українських земель у складі Другої Речі Посполитої хоча деякою мірою й стосуються даної роботи, але все ж таки належать до іншої теми важливого історико-правового дослідження.

1. Українська Центральна Рада: документи і матеріали: у 2 т. Т. 2. 10 грудня 1917 р. – 29 квітня 1918 р. Київ: Наук. думка, 1977. С. 330. 2. Українська Центральна Рада: документи і матеріали: у 2 т. Т. 1: 4 березня – 9 грудня 1917 р. Київ: Наук. думка, 1977. С. 447. 3. Конституційні акти України 1917–1920: невідомі конституції України / Д. Б. Яневський, В. І. Крюков; наук. ред. і упор.: Ю. Д. Прилюк, В. Ф. Жмир. Київ: Філософська і соціологічна думка, 1992. 269 с. 4. Там само. 5. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923: документи і матеріали. Т. 2. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. С. 335. 6. Там само. С. 336. 7. Там само. 8. Там само.

References:

1. Ukrainska Tsentralna Rada. Dokumenty i materialy: u 2 t.- Tom 2. 10 hrudnia 1917 r. – 29 kvitnia 1918 r. K. : Naukova dumka. 1977. S. 330. 2. Ukrainska Tsentralna Rada. Dokumenty i materialy: u 2 t.- Tom 1: 4 bereznia – 9 hrudnia 1917 r. S. 447. 3. Konstytutsiini akty Ukrainy 1917–1920: nevidomi konstytutsii Ukrainy. D.B. Yanevskiy, V.I. Kriukov; nauk. red. i upor.: Yu.D. Pryliuk, V.F. Zhmyr. Kyiv, 1992. 337 s. 4. Konstytutsiini akty Ukrainy 1917–1920: nevidomi konstytutsii Ukrainy. D.B. Yanevskiy, V.I. Kriukov; nauk. red. i upor.: Yu.D. Pryliuk, V.F. Zhmyr. Kyiv, 1992. 269 s. 5. Zakhidno-Ukrainska Narodna Respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy. Tom 2. Ivano-Frankivsk, 2003. S. 335. 6. Zakhidno – Ukrainska Narodna Respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy. Tom 2. Ivano-Frankivsk, 2003. S. 336. 7. Ibid. 8. Ibid.

Zaichuk O. The problems of obtaining, loss, deprivation of citizenship in the Ukrainian People's Republic (UNR) and Western Ukrainian People's Republic (ZUNR)

The problems of acquiring, loss, deprivation of citizenship in the Ukrainian People's Republic (UPR) at all stages of its eating are considered.

The main normative legal acts of the UPR are analyzed. Namely: «Statute on the State Order, Rights and Freedoms of the UPR» (Constitution of the UNR) of April 29, 1918; «Law on the Citizenship of the Ukrainian People's Republic» dated March 2, 1918; «Law on the registration of citizenship of the Ukrainian People's Republic» dated March 4, 1918

In accordance with the Law “On the exclusive right of the Central Council to issue legislative acts of the UPR” of November 25, 1917, all laws and regulations that were valid in the territory of the UNR before October 27, 1917, and which were not changed or canceled by the Ukrainian Central Rada, had power in the future as laws and regulations of the Ukrainian People's Republic.

The right to issue orders based on the laws belonged to the general secretaries of the Ukrainian People's Republic. Until the publication of such orders remained in force orders

of the Russian government, which were issued before October 27, 1917, since they were not altered or canceled by the Ukrainian Central Rada and the General Secretariat.

Since the legal status of an absolute majority of the population of the UNR on October 27, 1917 was determined by the old legislation of the Russian Empire, then there was a situation where within the UNR the old laws and the new legislation of the Ukrainian People's Republic were in force simultaneously.

After the unification of the West Ukrainian People's Republic with the Ukrainian People's Republic in January 1919, in the territory of the Western region of the UNR, the legal acts that were in force on January 22, 1919 were in force on the territory of the ZNPR. That is, the UNR, after joining the ZUNR, actually had all the signs of confederation.

The legal status of the population of the ZUNR from the previous nationality, as established by the Austro-Hungarian monarchy, is changed to the republican citizenship.

Key words: Ukrainian People's Republic (UNR), West-Ukrainian People's Republic (ZUNR), the right to citizenship (obtaining, loss, deprivation), especially on the territory of ZUNR.

DOI: 10.33663/0869-2491-2019-30-119-126

УДК 342.722.1

О.В. БАТАНОВ,
доктор юридичних наук, професор

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Розглядаються проблеми теорії та практики забезпечення принципів недискримінації за ознакою статі та ґендерної рівності у місцевому самоврядуванні. Аналізуються основні міжнародні стандарти, а також акти національного законодавства, в яких проголошуються ці принципи. Доводиться, що місцеве самоврядування є однією з найбільш ґендерно чутливих форм демократії.

Ключові слова: ґендерна рівність, недискримінація, права людини, територіальна громада, децентралізація, місцеве самоврядування.

Батанов А. В. Актуальные проблемы конституционно-правового обеспечения гендерного равенства в местном самоуправлении: отечественный и мировой опыт

Рассматриваются проблемы теории и практики обеспечения принципов недискриминации по признаку пола и гендерного равенства в местном самоуправлении. Анализируются основные международные стандарты, а также акты национального законодательства, в которых провозглашаются эти принципы. Доказывается, что местное самоуправление является одной из наиболее гендерно чувствительных форм демократии.

Ключевые слова: гендерное равенство, недискриминация, права человека, территориальная громада, децентрализация, местное самоуправление.

Batanov O. V. Actual problems of constitutional and legal provision of gender equality in local self-government: domestic and international experience

The problems of the theory and practice of ensuring the principles of non-discrimination on the basis of gender and gender equality in local self-government are considered. The main